

Spis treści

Przedmowa	11
Wskazówka bibliograficzna	16
Rozdział 1 Miłośnicy sztuki i artyści na początku XVII wieku	19
Agostino Carracci [?] <i>Sonet ku chwale Niccolò Bolognese [dell'Abbate]</i> , przed 1602	19
Lucio Faberio <i>Mowa pogrzebowa wygłoszona na uroczystości żałobnej po śmierci Agostina Carracci</i> , 1602	21
Galileo Galilei <i>List do Lodovica Cigoli</i> , 26 czerwca 1612	23
Vincenzo Giustiniani <i>List do Dirka Ameydena [Teodora Amideni]</i> , ok. 1620	27
Giulio Mancini <i>Rozważania o malarstwie</i> , ok. 1620	34
Peter Paul Rubens (?) <i>O naśladowaniu posągów starożytnych</i>	42
Constantijn Huygens <i>Autobiografia</i> , 1629 - 1631 [Lievens i Rembrandt] (tłum. Lidia Winniczuk)	46
Rembrandt van Rijn <i>Siedem listów do Constantijna Huygensa</i> , 1636 - 1639 (tłum. Lidia Winniczuk)	52
Abraham Bosse <i>Myśli o rozróżnianiu rozmaitych manier w malarstwie, rysunku i grafice, a także oryginałów od kopii</i> , 1649	58
Rozdział 2 Teoretycy pierwszej połowy XVII wieku	68
Carel van Mander <i>Książka malarza, w której ochoceż do nauki młodzieży podane są przede wszystkim zasady szlachetnej wolnej sztuki malarstwa</i> , 1604 (tłum. Maria Kluk i Jan Białostocki)	68
Giovanni Battista Agucchi <i>Traktat o malarstwie</i> , 1607 - 1615(?)	76
Vincencio Carducho <i>Dialogi o malarstwie</i> , 1633	83
<i>Spór w Akademii Św. Łukasza</i> , 1636	87
Franciscus Junius <i>O malarstwie starożytnych</i> , 1637	91
Peter Paul Rubens <i>List do Franciscusa Juniusa</i> , 1637	109
Francisco Pacheco <i>Sztuka malarstwa</i> , 1649	111

Rozdział 3 Poglądy na treści dzieł sztuki i charakter wyobrażeń	117
Joannes Molanus <i>O historii świętych obrazów i wyobrażeń, aby były właściwie używane, a przeciw nadużyciom, cztery księgi</i> , 1594	117
Federico Borromeo <i>O malarstwie religijnym</i> , 1624	121
Francisco Pacheco <i>Sztuka malarstwa</i> , 1649	
[<i>O przedstawianiu Niepokalanego Poczęcia Marii</i>] (tłum. Antoni Ziomba)	124
Christophoro Giarda <i>Bibliothecae Alexandrinae Icones Symbolicae</i> , 1626	126
Peter Paul Rubens <i>List do Justusa Sustermansa</i> , 1638	131
[Giovanni Domenico Ottonelli i Pietro da Cortona] <i>Traktat o malarstwie i rzeźbie, ich używaniu i nadużywaniu</i> , 1652	133
Claude-François Menestrier <i>Badania nad herbami</i> , 1683 (tłum. Władysław Tatarkiewicz)	138
Gerard de Lairese <i>Wielka księga malarska</i> , 1707	140
Rozdział 4 Teoretycy architektury	147
Teofilo Gallacini <i>Traktat o błędach architektów</i> , 1625	147
Roland Fréart de Chambray <i>Porównanie architektury starożytnej i nowożytnej</i> , 1650	153
Claude Perrault <i>Dziesięć ksiąg o architekturze Witruwiusza</i> , 1673 (tłum. Władysław Tatarkiewicz)	158
François Blondel <i>Kurs architektury</i> , 1683 (cz. II i V tłum. Władysław Tatarkiewicz)	161
Claude Perrault <i>Zestaw pięciu rodzajów kolumn</i> , 1683 (tłum. Władysław Tatarkiewicz)	169
Charles Perrault <i>Porównanie starożytnych i nowożytnych w tym, co dotyczy sztuk i nauk. Dialogi...</i> , 1688	170
Rozdział 5 Teoretyczne poglądy na sztukę w drugiej połowie XVII wieku	186
Nicolas Poussin [<i>Uwagi o malarstwie</i>]	186
Nicolas Poussin <i>Listy</i>	189
Charles Alphonse Dufresnoy <i>O sztuce rysunkowej</i> , 1668	207
Giovanni Pietro Bellori <i>Idea malarza, rzeźbiarza i architekta wybrana z piękna natury, [lecz] przewyższająca naturę</i> , 1664	218
Luigi Scaramuccia <i>Finezje włoskich pędzli</i> , 1674	234
Filippo Baldinucci <i>Toskański słownik sztuk rysunkowych</i> , 1681	238
Marco Boschini <i>Mapa żegluga malarskiej</i> , 1660	246
Samuel van Hoogstraeten <i>Wprowadzenie do wyższej szkoły malarstwa</i> , 1678	251
Gerard de Lairese <i>Wielka księga malarska</i> , 1707	255
Rozdział 6 Żywotopisarstwo i historiografia sztuki we Włoszech	263
Giulio Mancini <i>Rozważania o malarstwie</i> , ok. 1620	263

Carlo Ridolfi <i>Cuda sztuki, czyli żywoty sławnych malarzy weneckich, 1648</i> . . .	273
Marco Boschini <i>Mapa żeglugi malarzkiej, 1660 [Tylman z Gameren]</i>	275
Giovanni Pietro Bellori <i>Żywoty malarzy, rzeźbiarzy i architektów nowożytnych, 1672</i>	
<i>Żywot Annibala Carracci</i>	277
<i>Żywot Mikołaja Poussina z Andelys, Francuza, malarza</i>	278
Giovanni Battista Passeri <i>Żywoty malarzy, rzeźbiarzy i architektów, którzy działali w Rzymie, zmarli od 1641 do 1673, 1772</i>	
<i>Francesco Borromini</i>	289
Carlo Cesare Malvasia <i>Bolonia malarzka, 1678</i>	
<i>Życiorys Guido Reniego</i>	292
Filippo Baldinucci <i>Żywot Gian Lorenza Berniniego, 1682 (tłum. Maria Rzepińska)</i>	294
Filippo Baldinucci [Kwestionariusz rozsyłany korespondentom], 1685	310
Filippo Baldinucci <i>Początki i rozwój sztuki rytowania na miedzi, 1686</i>	
<i>Żywot Reimbronda van Rein, tj. Rembranta del Rino, malarza i grafika w Amsterdamie</i>	312
Lione Pascoli <i>Żywoty malarzy, rzeźbiarzy i architektów nowożytnych, 1730 - 1736</i>	321
<i>Żywot Francesco Borrominiego, 1730</i>	321
<i>Żywot Giambat[ist]y Gisleniego, 1736</i>	327
Rozdział 7 Rozwój opisu dzieła sztuki	339
Giovanni Battista Agucchi <i>Opis Wenus śpiącej Annibala Carracci, 1603</i>	339
Giovanni Pietro Bellori <i>Żywoty malarzy, rzeźbiarzy i architektów nowożytnych, 1672</i>	
<i>Żywot Giovanniego Lanfranco</i>	343
<i>Żywot Annibala Carracci [Galeria Farnese, temat malowideł]</i>	346
<i>Żywot Mikołaja Poussina z Andelys, Francuza, malarza [Taniec życia ludzkiego, Prawda objawiona przez czas, Szczęśliwość we władzy śmierci]</i>	349
Giovanni Pietro Bellori <i>Opis obrazów namalowanych przez Rafała z Urbino w salach apostolskiego pałacu watykańskiego, 1695</i>	
<i>Zakończenie i alegoria czterech obrazów</i>	351
Rozdział 8 Żywotopisarstwo i historiografia sztuki poza Włochami	359
Carel van Mander <i>Książka malarza, w której ochoceży do nauki młodzieży podane są przede wszystkim zasady szlachetnej wolnej sztuki malarstwa, 1604</i>	
<i>Żywot Jana i Huberta van Eyck, braci i malarzy z Maeseyck</i>	359
<i>Żywot Pietera Brueghla, znakomitego malarza z Brueghel</i>	367
Paul Fréart de Chantelou <i>Dziennik podróży kawalera Berniniego do Francji, po 1671 (tłum. Halina Grabska)</i>	372
Joachim von Sandrart <i>Niemiecka Akademia szlachetnych sztuk: architektury, rzeźby i malarstwa, 1675</i>	
[Claude Gellée, zwany Lorrain]	406

André Félibien <i>Rozmowy o życiu i dziełach najslawniejszych malarzy dawnych i nowych</i> , 1685 [Nicolas Poussin]	411
Roger de Piles <i>Żywot Rubensa</i> , 1681	427
Roger de Piles <i>Skrót żywotów malarzy, z uwagami o ich dziełach, traktatem o doskonałym malarzu, o znanstwie rysunków i o użyteczności rycin</i> , 1699 Rembrandt Vanrein	431
Rozdział 9 Sztuka w piśmiennictwie polskim	438
Sebastian Petrycy z Pilzna <i>Polityki Aristotelesowej [...] ksiąg ośmioro</i> , 1605 . .	438
Paweł Palczowski <i>Państwo Wenecjan, czyli krótki traktat o początkach i starożytności Wenecji</i> , 1605	445
Maciej Kazimierz Sarbiewski <i>O poezji doskonałej</i> (tłum. Marian Plezia)	446
Adam Fabian Birkowski <i>O świętych obrazach, jako mają być szanowane, kazanie</i> , 1629	454
Marcin Hincza <i>Głos Pański</i> , 1643 [Opis tryptyku Sąd Ostateczny Hansa Memlinga]	458
Sebastian Gawarecki <i>Diariusz podróży Marka i Jana Sobieskich</i> , 1648	460
<i>Krótką nauka budowniczą dworów, pałaców, zamków podług nieba i zwyczaju polskiego</i> , 1659	462
Wacław Potocki <i>Nagrobki</i>	473
Bartłomiej Nataniel Wąsowski <i>Kallitektoniki, abo o piękności architektury kościelnej i świeckiej krótkiego zebrania księga jedna</i> , 1678 (tłum. anonimowe, poprawione)	474
[Krzysztof Zawisza] <i>Pamiętniki Krzysztofa Zawiszy, wojewody mińskiego</i> , 1699 [Opis Frascati w okolicach Rzymu]	481
Rozdział 10 Francuska myśl o sztuce w drugiej połowie XVII wieku	484
Roger de Piles <i>Idea doskonałego malarza, która ma posłużyć jako reguła sądów wypowiedzianych o dziełach malarzy</i> , 1699	484
Roland Fréart de Chambray <i>Idea doskonałości malarstwa</i> , 1662	491
André Félibien <i>Wykłady w Królewskiej Akademii Malarstwa i Rzeźby</i> , 1668 . .	511
[Philippe de Champaigne] <i>Drugi wykład, wygłoszony w Gabinecie Obrazów Króla w sobotę, dnia 4 czerwca 1667</i>	524
[Charles le Brun] <i>Szósty wykład, wygłoszony w Królewskiej Akademii Malarstwa i Rzeźby w sobotę, dnia 5 listopada 1667</i>	530
[Charles le Brun] <i>O ekspresji ogólnej i szczegółowej</i> , 1668	545
Henri Testelin <i>Myśli najzdolniejszych malarzy tego czasu o praktyce malarstwa</i> , 1680	553
Rozdział 11 Wielkie spory teoretyczne u schyłku XVII wieku	556
Charles Perrault <i>Wiek Ludwika Wielkiego</i> , 1687 (tłum. Krystyna Secomska) . .	556

Charles Perrault <i>Porównanie starożytnych i nowożytnych w tym, co dotyczy sztuk i nauk</i> , 1688	556
Jean de La Bruyère <i>Charaktery</i> , 1688 (tłum. Władysław Tatarkiewicz)	574
Bernard le Bouvier de Fontenelle <i>Dygresja o starożytnych i nowożytnych</i> , 1688	576
Charles Perrault <i>Sławni ludzie, którzy pojawili się we Francji w obecnym wieku</i> , 1696	582
Roger de Piles <i>Skrót żywotów malarzy, z uwagami o ich dziełach, traktatem o doskonałym malarzu, o znawstwie rysunków i o użyteczności rycin</i> , 1699	583
[Rozważania o dziełach Poussina]	583
[Rozważania o dziełach Rubensa]	586
Roger de Piles <i>Wykład zasad malarstwa</i> , 1708	589
Rozdział 12 U progu XVIII stulecia	605
J. L. de Cordemoy <i>Nowy traktat o architekturze</i> , 1706 (tłum. Ewa Mickiewicz)	605
Pierre Monier <i>Historia sztuk związanych z rysunkiem</i> , 1698 (tłum. Ewa Mickiewicz)	608
Jonathan Richardson <i>Esej o sztuce krytyki</i> , 1719 (tłum. Nina Kanciewicz-Hoffman)	614
Jonathan Richardson <i>Rozprawa o godności, pewności, rozkoszach i pożytkach wiedzy znawcy</i> , 1719 (tłum. Nina Kanciewicz-Hoffman)	619
Giambattista Vico <i>Nauka nowa</i> , 1725 (tłum. Tadeusz Jakubowicz)	626
Indeks nazwisk	637
Indeks ważniejszych pojęć, terminów i zagadnień	664
Spis ilustracji	676

Brak nazwiska tłumacza przy tytule oznacza, że tekst przełożony został przez autora opracowania.